

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 392/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti LABAŠ s. r. o., Textilná 1, Košice, zastúpenej AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeľova 26, Košice, prostredníctvom ktorej koná jej konateľka a advokátka JUDr. Klaudia Azariová, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 CbZm 31/2014 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 29 Zm 23/2014), a takto

rozhodol:

Sťažnosť obchodnej spoločnosti LABAŠ s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júna 2015 osobne doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti LABAŠ s. r. o., Textilná 1, Košice (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, prostredníctvom ktorej koná jej konateľka a advokátka JUDr. Klaudia Azariová, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 CbZm 31/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka podala 15. augusta 2014 okresnému súdu návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu, ktorým sa domáhala zaplatenia sumy 14 186,86 € s príslušenstvom proti odporcom v 1. až 3. rade z titulu neuhradených faktúr za odobratý tovar.

Podľa sťažovateľky je *„celé konanie... vedené v neprimeranej časovej dĺžke, čo je v priamom rozpore so zásadou právnej istoty, práva na spravodlivý súdny proces bez zbytočných prieťahov, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote. ... celé konanie až doteraz, je zbytočne zdĺhavé, nehospodárne a neefektívne, a to bez preukázania závažného dôvodu, či potreby vykonania konkrétneho dôkazu. Konanie nevedie k meritórnemu rozhodnutiu vo veci samej a Okresný súd Košice I bez toho, aby najprv vydal zmenkový platobný rozkaz, alebo aspoň vyzval navrhovateľa na opravu chýb v návrhu podľa § 43 ods. 1 O. s. p. nariadil pojednávanie, čím značnou mierou spôsobil zbytočné prieťahy v tomto konaní a znížil reálnu vymožitelnosť žalovanej sumy.“*

Sťažovateľka tvrdí, že 24. marca 2015 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na postup okresného súdu v napadnutom konaní pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Z odpovede predsedu okresného súdu z 23. apríla 2015 má podľa sťažovateľky vyplývať, že jej sťažnosť bola dôvodná, vzhľadom na to, že v odpovedi sa konštatuje nečinnosť okresného súdu od podania návrhu 15. augusta 2014 do 15. decembra 2014.

V súvislosti s kritériami, podľa ktorých ústavný súd skúma, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, sťažovateľka uvádza:

„Uplatnenie nároku vyplývajúceho zo zmenky je súčasťou štandardnej agendy zmenkových súdov a existuje k tejto otázke ustálená judikatúra. Úlohou súdu je nastoliť právnu istotu v predmetnej veci. A nie je možné akceptovať dobu, počas ktorej Okresný súd Košice I ani len nevyzval navrhovateľa na úhradu súdneho poplatku aj napriek mnohým telefonickým dopytom a urgenciám zo strany právneho zástupcu navrhovateľa. Aj podľa názoru sťažovateľa nie je vec právne ani skutkovo zložitá, preto nie je možné ospravedlniť dobu, počas ktorej mal Okresný súd Košice I vo veci konať a právoplatne rozhodnúť. Okresný súd Košice I postupoval neracionálne a zmätočne, v uvedenom konaní spočiatku nekonal vôbec, keď osem mesiacov ani len nevyzval navrhovateľa na úhradu súdneho poplatku a následne bez toho, aby vydal zmenkový platobný rozkaz alebo vyzval navrhovateľa na opravu chýb v návrhu nariadil pojednávanie, čím podľa názoru sťažovateľa konal zmätočne. Poukazujeme na skutočnosť, že predmetné konanie trvá odo dňa podania návrhu už viac ako 9 mesiacov, čo vzhľadom na to, že sa uplatňuje nárok zo zmenky a na skutočnosť, že postupným plynutím času sa znižuje reálna vymožitelnosť nároku voči žalovaným je neprimeraný časový úsek.“

Sťažovateľka je presvedčená, že *„konanie Okresného súdu Košice I nesmeruje... k právoplatnému skončeniu konania, ale naopak, konanie bezdôvodne predlžuje a oddaľuje tým poskytnutie právnej istoty rozhodnutej veci. Ako vyplýva z chronológie tejto sťažnosti, v postupe Okresného súdu Košice I je obdobie, kedy nevykonáva žiadnu aktivitu smerujúcu k skončeniu konania alebo nevykonáva dostatočne potrebnú aktivitu a úkony na právoplatné skončenie veci samej.“*

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadostučinenia, čo odôvodňuje takto: *„Priznanie finančného zadostučinenia by predstavovalo pre sťažovateľa aspoň čiastočnú satisfakciu za ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku toho, že konanie Okresného súdu Košice I je v neprimeranej časovej dĺžke, čím dochádza k reálnej nevyožiteľnosti uplatňovanej sumy, čo je v priamom rozpore so zásadou právnej istoty, práva na spravodlivý súdny proces bez zbytočných prietahov, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote.“*

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR a základné právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 CbZm/31/2014 bolo porušené.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 CbZm/31/2014 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 10.000,00 Eur (desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu vyplatiť sťažovateľovi na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

4. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov), ktoré je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namieta, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05).

V konaniach o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou vyžaduje preukázanie podania sťažnosti predsedovi príslušného súdu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa § 3 ods. 4 v spojení s § 62 a nasl. zákona o súdoch. Takúto sťažnosť totiž ústavný súd považuje za účinný prostriedok ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorý vzhľadom na subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd treba využiť pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (porovnaj napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť tohto právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prieťahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prieťahov a ustanovuje za také prieťahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prieťahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti...“. Napokon podľa § 64 ods. 3 zákona o súdoch „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky.“.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd uvádza, že v reakcii na niektoré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva korigoval v ostatnom období svoju judikatúru tak, že na požiadavke využitia prostriedkov nápravy v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch na orgáne štátnej správy dotknutého súdu v zásade už netrvá, ale len v prípadoch, keď dĺžka namietaného konania v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu je už *prima facie* zjavne

neprimeraná (napr. IV. ÚS 26/2012, IV. ÚS 93/2012). V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci o zjavne neprimeranú doterajšiu dĺžku konania nejde.

Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre viackrát poukázal aj na to, že ak orgán štátnej správy súdov uzná sťažnosť na prieťahy v konaní za dôvodnú, nemusí to viesť bez ďalšieho k prijatiu v nadväznosti na to podanej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy (§ 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde) na ďalšie konanie, pretože ústavný súd, pridržiavajúc sa doterajšej judikatúry, považuje za potrebné poskytnúť všeobecnému súdu časový priestor na prijatie opatrení s cieľom nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou (IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08, IV. ÚS 27/09).

V prípade, ak všeobecný súd, reagujúc na sťažnosť sťažovateľky podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch, prijme opatrenia smerujúce k zabezpečeniu ochrany jej základného práva, zakladá to podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka sťažnosť na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch predsedovi okresného súdu doručila 24. marca 2015.

Z vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. Spr 35/2015 z 23. apríla 2015 v reakcii na sťažnosť podanú sťažovateľkou v súlade s § 62 a nasl. zákona o súdoch vplynuli tieto pre vec rozhodné skutočnosti:

Dňa 15. augusta 2014 bol okresnému súdu doručený návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu. Vec bola 15. decembra 2014 preradená do súdneho registra CbZm z dôvodu, že nebola predložená zmenka voči odporcom v 1. až 3. rade, nebol vykonateľný petit týkajúci sa úrokov z omeškania a nebol predložený originál plnej moci na zastupovanie v konaní pred okresným súdom. Okresný súd následne 9. apríla 2015 vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh. Dňa 20. apríla 2015 zákonný sudca v napadnutom konaní nariadil pojednávanie na 18. jún 2015.

Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že okresný súd síce bol po podaní návrhu na vydanie platobného rozkazu dlhší čas nečinný, avšak po podaní sťažnosti predsedovi okresného súdu začal vo veci intenzívne konať, t. j. prostredníctvom tejto sťažnosti sa zabezpečila efektívna ochrana základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Uvedené skutočnosti zakladajú dôvod na odmietnutie sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej. Na podporu tohto záveru ústavný súd vzal do úvahy aj doterajšiu celkovú dĺžku napadnutého konania. Vo svojej ustálenej judikatúre totiž ústavný súd opakovane uvádza, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti, prostredníctvom ktorej sa namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prieťahoch. Obdobne z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 48/03, I. ÚS 154/03).

Podľa názoru ústavného súdu stabilne vyjadrovaného v porovnateľných veciach v zásade nemožno postup okresného súdu v konaní, od ktorého začatia neuplynul ani jeden rok (15. august 2014), počas ktorého sa už začalo konať o veci samej, považovať za taký postup, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy v konaní“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. ako porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

Nad rámec odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že nič nebráni sťažovateľke obrátiť sa na ústavný súd s opätovnou sťažnosťou za predpokladu, že ďalší postup okresného súdu v napadnutom konaní nebude smerovať plynule a efektívne k jeho právoplatnému skončeniu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2015